
PRIDOBITEV IZSELJENSKE ZAPUŠČINE ANTONA ŠIVCA

Potovalni kovček, s katerim se je Anton Šivc vrnil iz Amerike (Hibbing, Minnesota)
leta 1921 (foto: Bojana Rogelj Škafar)

Maja 2001 smo v Slovenskem etnografskem muzeju pridobili izseljensko zapuščino Antona Šivca, rojenega leta 1888 v Iški vasi, umrlega leta 1972 v Črni vasi pri Ljubljani. Zapuščina priča o njegovem življenju in delu, od takrat, ko je leta 1904 odšel v Ameriko, do tedaj, ko se je leta 1921 vrnil domov v Iško vas.

Zapuščina obsega temno zelen potovalni kovček, dolžine 92 cm, višine 63 cm in širine 55 cm. Delno je lesen, delno narejen iz kartona, pokrov je prevlečen z zelenim usnjem. Kovček je dobro ohranjen. Anton Šivc ga je prinesel iz Amerike leta 1921, ko se je vrnil domov.

Poleg kovčka zapuščina obsega še: 16 osebnih predmetov, 4 dele oblačil, 30 izseljenskih fotografij, 16 fotografij iz domačega okolja (pogrebne, poročne in druge praznične fotografije do konca tridesetih let 20. stoletja), 6 fotografij z njegovega služenja vojaščine v avstroogrski vojski, 14 originalnih dokumentov, 3 knjige, 5 časopisov, razglednico mesta Hibbing v Minnesoti okoli leta 1920 in zemljevid ZDA.

Gozdni delavci v Pensilvaniji okoli leta 1907; tretji z leve v prvi vrsti je Anton Šivc (Dokumentacija Slovenskega etnografskega muzeja)

Pridobljeni osebni predmeti so: toaletna torbica iz belega povoščenega kartona in znotraj oblečena z rdečim blagom, toaletno ogledalo, britev v etuiju, usnjen jermen za brušenje britve, čopič za britje, krema za po britju z napisom *SULFUR OINTMENT U.S.P., BOSTON - St. Louis U.S.A.* Poleg toaletnih predmetov so bili v kovčku shranjeni: vžigalnik, škatlica za vžigalice, v njej pa gumbi in mali medaljoneček, budilka, zelo lepa moška ura za na veržico z napisom *Hamiton Wach Co.* in dva kosa pečatnega voska. Ohranili sta se dve kravati in bel, trd ovratnik znamke *SOMERSET PREMAKO SHRUNK* z letom izdelave 1913.

Ohranil se je Molitvenik, ki ga je leta 1902 izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu. Poleg njega pa zelo zanimiva knjiga, ki jo je Anton Šivc prinesel s seboj iz Amerike: *Leading Facts of Geography*, iz leta 1912.¹ Anton Šivc jo je dobil v večerni šoli angleščine, ki jo je obiskoval v Hibbingu. Na notranji strani naslovnice je nalepljen knjižnični karton z napisom: *This Book is the Property of Independent School District No. 27, Sant Louis, Minnesota.* Tam je dobil tudi zemljevid – Atlas Map of United States, tiskan leta 1891 v Chicagu.

Dragocen osebni predmet v njegovi zapuščini je keramični del pipe iz leta 1909, ki jo je Anton Šivc dobil v spomin svoje vojaške službe. Pipa je zelo lepo poslikana z ljubzenskim vojaškim motivom, na njej pa je napisan tudi ta verz: "Enkrat v letu majnik cvete,/ Samo enkrat v življenju ljubezem,/ A pri vojakih ti pa ocvete,/ Najlepši tek življenja."

¹ Alexis Everett Frye, *Leading Facts of Geographx, Book One*, Ginn and Company, Boston-New York-Chicago-London, 1912.

**CONSULAT GENERAL DU ROYAUME DES SERBES,
CROATS ET SLOVÈNE**
443 WEST 22ND STREET
NEW YORK CITY

**AU NOM
DE SA MAJESTE
PIERRE I**

par la Grâce de Dieu et par la volonté du peuple

ROI DES SERBES, CROATES ET SLOVENES

Le présent passeport est délivré à :

Nom <i>Anton Švec</i>	Cheveux <i>blonds</i>
Profession <i>Cultivateur</i>	Yeux <i>bleus</i>
Originaire de <i>Žitka Vas</i>	Bouche <i>reg</i>
Arrondissement <i>Gubjana</i>	Nez <i>reg</i>
Département <i>Kranjska</i>	Moustaches _____
Age <i>32</i>	Barbe <i>rasée</i>
Taille <i>Moyenne</i>	Signes particuliers <i>aucun</i>
Visage <i>Oval</i>	
Signature _____	

Délivré par le Consulat Général du Royaume des Serbes, Croates et Slovènes
New York, N. Y.

JAN 10 1921

Etats Unis d'Amerique, le
TAXE PROS *\$ 3.10*
PERCEE-REGISTREE SOUS NO.
No. *100 / 228*

POUR *SIX MOIS*
Le Consul Général,
V. R. Pavic

Začasni potni list, ki ga je Antonu Švecu izdal Generalni konzulat SHS v New Yorku 10. januarja 1921.

Ohranili so se štirje izvodi časopisa Glas naroda (List slovenskih delavcev v Ameriki), z datumi 10. in 17. februar 1921 ter 23. maj in 7. julij 1921. Poleg njih pa en izvod časopisa Edinost, z datumom 6. maj 1922.

Med ohranjenimi izseljenskimi dokumenti na ime Antona Šivca velja izpostaviti: vojaško knjižico (*Militärpaß*), izdano leta 1909 v Ljubljani (Laibach); potrdilo o nakazilu denarja domov – *The Minners State Bank, June, 13, 1914, Chisholm-Minnesota; Declaration of Intention, 29th of November, 1915, County of St. Louis, Minnesota; Registration Certificate, 5th of May, 1917, Hibbing-Minnesota; Alien Certificate Of Registration, State of Minnesota; Beležnica National Bank of Lawrence County, New castle, PA., 1921; Začasni potni list*, ki mu ga je izdal Generalni konzulat Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v New Yorku 10. januarja 1921; potrdilo o pošiljanju časopisov Antonu Šivcu po vrnitvi domov: *Customs Declaration- Newspapers, s poštnim žigom Dec. 16, 1926, Hibbing- Minn.*

Anton Šivc se je rodil leta 1888 v Iški vasi. V Ameriko je odšel, ko je imel 16 let. Najprej je bil gozdni delavec v Pensilvaniji (1904–1909). Potem se je vrnil v Evropo in odslužil vojaščino v avstroogrski vojski (1909–1912) ter se ponovno vrnil v Ameriko, tokrat v Minnesoto. Bil je rudar in kasneje kurjač na vlakcu, na dolgi progi od Niagarskih slapov do Chicaga in dalje do St. Louisa. Po sedemnajstih letih odsotnosti se je leta 1921 vrnil domov, kjer je prevzel domače posestvo. Po poroki z Angelo Purkat leta 1922 so se jima rodili trije otroci. Po zgodnji ženini smrti leta 1931 je sam skrbel za majhne otroke, ponovno se ni več poročil. Med 2. sv. vojno je bil njegov dom v Iški vasi povsem uničen. Uničenje celotne vasi v času italijanske ofenzive leta 1942 pa je nanj tako močno vplivalo, da je posestvo prodal in se z otroki preselil v Črno vas, na posestvo, ki ga je kupil ob vrnitvi iz Amerike. Družino je preživeljal s kmetovanjem in s sečnjo lesa, saj je njegovo posestvo obsegalo tudi gozd na pobočju Krima. Umril je leta 1972 v Črni vasi pri Ljubljani.

Prav gotovo je Anton Šivc ob svoji vrnitvi iz Amerike v velikem in lepem temno zelenem potovalnem kovčku prinesel domov več stvari, kot se jih je uspelo ohraniti do danes in ki smo jih prejeli v Slovenskem etnografskem muzeju. Vendar pa je od njegove vrnitve minilo že 80 let. V tem času je hiša Antona Šivca v Iški vasi med 2. sv. vojno pogorela, po vojni se je z družino preselil v novo hišo v Črno vas pri Ljubljani. Leta 1972 je Anton Šivc umrl, njegovo zapuščino smo v muzeju pridobili skoraj 30 let po lastnikovi smrti. Daroval nam jo je njegov vnuk, Martin Koprivec, ki je po smrti svoje tete Angele Šivc, konec leta 2000, dobil hišo v Črni vasi v upravljanje.² Vrsta okoliščin vpliva torej na raznolikost in ohranjenost predmetov, ki jih uspemo pridobiti v muzej.

Čeprav pridobljena zapuščina ni zelo obsežna, pa je za izseljenski fond Slovenskega etnografskega muzeja pomembna. Pomembna je, ker originalni dokumenti in fotografije omogočajo verodostojno rekonstrukcijo Šivčeve izseljenske poti in življenja v Ameriki, zlasti pa je pomebna zato, ker vsebuje tudi več osebnih predmetov. Šivčeva zapuščina je prva zaokrožena osebna zapuščina v izseljenskem fondu Slovenskega etnografskega muzeja.

Daša Hribar

² Martinu Koprivcu, ki je SEM-u dedovo zapuščino daroval in mi posredoval tudi bistveni del informacij, bi se rada na tem mestu še posebej zahvalila. Prav tako pa tudi dr. Neni Zidov, ki mi je za zapuščino povedala.